

Врз основа на член 55 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа („Службен весник на Република Македонија” бр. 58/00, 44/02, 82/08, 167/10 и 51/11),, како и врз основа на член 30 од Законот за основно образование („Службен весник на Република Македонија” бр. 103/08, 33/10, 116/10, 156/10, 18/11, 51/11, 6/12, 100/12, 24/13, 41/14 и 116/14) министерот за образование и наука ја утврди Наставната програма по музичко образование за VIII одделение на деветгодишното основно образование за учениците со **оштетен слух** во посебните училишта и посебните паралелки во основните училишта.

МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
БИРО ЗА РАЗВОЈ НА ОБРАЗОВАНИЕТО

АДАПТИРАНА НАСТАВНА
ПРОГРАМА
ЗА УЧЕНИЦИТЕ СО
ОШТЕТЕН СЛУХ

МУЗИЧКИ СТИМУЛАЦИИ И РИТМИЧКИ ВЕЖБИ

VIII одделение

Скопје, 2014

ДЕВЕТГОДИШНО ОСНОВНО
ОБРАЗОВАНИЕ

1. ЦЕЛИ НА НАСТАВАТА ВО VIII ОДДЕЛЕНИЕ

Ученикот/ученичката:

- да пее нови песни со разновидна мелодиска линија, различни по карактер и содржина по слух и по ноти (наглуви ученици);
- да развива чувство за рамноделни и нерамноделни тактови по слух (наглуви ученици);
- да се поттикнува за слушање на музички дела (наглуви ученици);
- да запознае разни видови музички дела (наглуви ученици);
- да стекнува сознанија за животот и творештвото на одредени композитори;
- да ги проширува знаењата од музичката терминологија и музичката писменост;
- да ги препознава и разликува дурските и молските скали по звучност(наглуви ученици);
- да ги продлабочува знаењата на елементите и карактеристиките на народното музичко творештво.

2. КОНКРЕТНИ ЦЕЛИ

1. ПЕЕЊЕ И АРТИКУЛАЦИЈА (6 часа)			
Цели	Содржини	Поими	Активности и методи
<p>Ученикот/ученичката:</p> <p>-да знае да применува правилна артикулација на гласовите;</p> <p>-да знае што е пеење, а што говор;</p> <p>-да развива чувство за ритам и да идентификува определен ритам;</p> <p>- да пее песни различни по содржина и карактер и мелодиски и ритмички во соодветно темпо;</p> <p>- да пее песни различни по содржина и карактер и мелодиски и ритмички соодветна динамика.</p>	<p>- Правилна артикулација (дишење и фонација на говорните органи)</p> <p>- Пеење и говор</p> <p>-Ритам (дводелен и троделен)</p>		<ul style="list-style-type: none"> - Вежби за правилна артикулација, држење на телото, вежби за дишење (да изведува движења на говорните органи без напрегање, умерено, без гримаси, дигање на рамената, без викање и др.). - Изведба на куси реченици, бројалки и брзозборки со точен ритам и јасна дикција (пр., бројалки и брзозборки познати на учениците). - Тактирање елементарни вежби и куси мелодиски мотиви по ноти, - Обиди за пеење/тактирање песни различни по содржина и карактер (до две строфи). - Обиди за пеење/тактирање на мелодиски и ритмички вежби со примена на различни темпа. - Обиди за пеење/тактирање на мелодиски и ритмички вежби со примена на динамичко нијансирање. <p>Напомена: Наставникот треба да внимава опсегот на песните да одговара на можностите на учениците. Доколку оштетувањето на слухот не овозможува совладување на вежбите за пеење, тогаш се зголемува бројот на часовите со вежбите на артикулација и тактирање. Песните треба да се реализираат само до две строфи.</p>

2. МУЗИЧКА ПИСМЕНОСТ (8 часа)

Цели	Содржини	Поими	Активности и методи
<p>Ученикот/ученичката:</p> <ul style="list-style-type: none"> - да воочи каде се пишуваат си1 и до2; - да ги воочува и именува тонот си1 и до2; - да го воочи начинот на добивање на молска скала; - да препознава дурска и молска скала; - да воочува и препознава осмина (според можностите на учениците и шеснаестина) нота; - да го открива нерамноделниот 5/8 такт во музиката. 	<ul style="list-style-type: none"> - Местоположба на тоновите си1 и ре2 - Абецедно именување на тонот си1 и до2 - а-молл скала - Дурски и молски тонски скали - Осмина нота - Шеснаестина нота - 5/8 такт 	<ul style="list-style-type: none"> - До, ре, ми, фа, сол, ла, си, до2 - Це-дур скала - а-молл скала - осмина нота - шеснаестина нота - 5/8 нерамноделен такт 	<ul style="list-style-type: none"> - Вежби за артикулирано скалично движење нагоре и надолу со именување на тоновите- до, ре, ми, фа, сол, ла, си, до2. - Откривање на Це-дур скала. - Вежби во Це-дур скала со именување на тоновите. - Вежби за запишување на тоновитена Це-дур скала во петолинието. - Вежби во Це-дур скалата со артикулација на абецедните имиња на тоновите Ц, Д, Е, Ф, Г, А, Х и Ц2. - Вежби за запишување и визуелно препознавање на положбата на тоновите во петолинието. - Откривање на а-молл скалата. - Вежби во а-молл скала за артикулирано скалично движење со именување на тоновите а,х, ц, д, е, ф, г, а.

			<p>-Вежби за визуелно и слуховно разликување на Ц-дур и а-молл.</p> <p>-Вежби за откриваење и препознавање на осмини ноти и шеснаестини ноти преку графикони или вежби.</p> <p>-Воочување и откривање на 5/8 нерамноделен такт преку слушање на примери од музичкиот фолклор.</p>
--	--	--	---

3. СЛУШАЊЕ МУЗИКА (6 часа)

Цели	Содржини	Поими	Активности и методи
<p>Ученикот/ученичката:</p> <ul style="list-style-type: none"> - да се поттикнува да слуша музичко дело; - да препознава и разликува разни видови музички дела (вокални, инструментални, вокално-инструментални музички дела од домашни и странски автори); - да се запознае со животот и творештвото на домашни и странски композитори (преку музички дела посочени за слушање); - да ги воочува и именува музичките изразни елементи во слушаните дела (темпо, динамика, карактер, фолклорни елементи). 	<p>-Вокални, инструментални, вокално-инструментални музички дела од домашни и странски автори</p>	<p>-Биографија -Творештво -Симфонија - Менует</p>	<p>-Слушање вокални, инструментални, вокално-инструментални музички дела од домашни и странски автори по избор на наставникот со воочување на: темпо, динамика, фолклорни елементи и др.</p> <p>- Запознавање со биографијата и творештвото на композиторот преку: слики, текст и др.</p>

3. ВОКАЛНА МУЗИКА (6 часа)

Цели	Содржини	Поими	Активности и методи
<p>Ученикот/ученичката:</p> <ul style="list-style-type: none"> - да ја запознае поделбата на видови пејачки гласови; - да ги разликува, препознава и именува вокалните ансамбли според видовите пејачки гласови; - да слуша композиции со вокални ансамбли. – <i>наставна цел која се однесува на учениците со поголеми слушни остатоци.</i> 	<p>Видови пејачки гласови: детски, женски и машки</p> <p>Вокални ансамбли</p> <ul style="list-style-type: none"> - детски хор - женски хор - машки хор - мешан хор 	<ul style="list-style-type: none"> - Детски гласови - Женски гласови - Машки гласови - Вокални ансамбли - детски хор - женски хор - машки хор - мешан хор 	<p>Запознавање со видовите пејачки гласови преку аудио- визуелна демонстрација на соодветни примери.</p> <p><i>-За учениците со поголеми слушни остатоци</i> слушање на детски, женски и машки гласови (без и со именување на одделните видови гласови).</p> <p>Запознавање со видовите вокални ансамбли според видовите пејачки гласови преку аудио-визуелна демонстрација на соодветни примери.</p> <p><i>-За учениците со поголеми слушни остатоци</i> слушање на композиции од различни вокални ансамбли</p> <p>За останатите ученици на овие часови, преку аудио-визуелна демонстрација да се препознава составот на пејачките ансамбли (детски, машки, женски или мешан хор) и да се осознаат видовите гласови како и шемата за распоред на гласовите во хорот.</p>

5. СВИРЕЊЕ НА ДЕТСКИ МУЗИЧКИ ИНСТРУМЕНТИ (10 часа)

Цели	Содржини	Поими	Активности и методи
<p>Ученикот/ученичката:</p> <ul style="list-style-type: none"> - да научи да свира на ДМИ (ритмички); - да го научи прсторедот на тоновите до1-до2 на блок флејта; - да се оспособи за групно музицирање. 	<ul style="list-style-type: none"> - Ритмички вежби со примена на елементите од музичката писменост - Песни и мелодиски вежби 	<p>-Сите претходно усвоени</p>	<p>Свирење на ритмички вежби индивидуално, во групи.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Свирење куси и едноставни мелодиско-ритмички мотиви со употреба на мелодиските и ритмичките инструменти. <p>Напомена: Наставникот треба да го има предвид степенот на оштетувањето на слухот. Доколку учениците се со поголеми оштетувања или практично глуви со што оштетувањето на слухот не овозможува совладување на мелодиските вежби, тогаш се реализираат ритмички вежби и свирење само на удирачки инструменти.</p> <p>Сложеноста на ритмичко-мелодиските мотиви ги креира наставникот според индивидуалните можности на учениците.</p>

➤ **Годишен фонд на часови**

	ТЕМИ	Број на часови
1.	ПЕЕЊЕ И АРТИКУЛАЦИЈА	6 часа
2.	МУЗИЧКА ПИСМЕНОСТ	8 часа
3.	СЛУШАЊЕ МУЗИКА	6 часа
4.	ВОКАЛНА МУЗИКА	6 часа
5.	СВИРЕЊЕ НА ДЕТСКИ МУЗИЧКИ ИНСТРУМЕНТИ	10 часа
Вкупно:		36 часа

НАПОМЕНА ЗА НАЧИНОТ НА ПЛАНИРАЊЕ И РЕАЛИЗАЦИЈА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

Во Наставната програма е дадено ориентационо планирање на наставните часови по наставни теми и целини. Сепак, наставниот кадар треба самостојно да го планира часовниот фонд за целосно и успешно реализирање на поставените цели од програмата.

Составот на учениците во паралелките во посебните училишта и во посебните паралелки при редовните основни училишта е изразито хетероген заради што наставникот треба да практикува строго диференциран и индивидуализиран пристап во рамките на реализацијата на наставата. Ваквиот приод е во функција на индивидуалните специфични потреби што, секако, ќе резултира со развивање на индивидуалните потенцијали и максимални академски постигања на учениците со оштетен слух.

Во контекст на ова наставниците кои ја реализираат наставата треба:

- да се обидат при изготвувањето на планирањето да планираат исти содржини, цели и активности за целата паралелка (доколку индивидуалните карактеристики, можности и способности на учениците во паралелката го дозволуваат тоа).

- За учениците чиј степен и попреченост не дозволува следење на планираните цели, содржини и активности, наставникот треба да планира парцијална партиципација во рамките на целите, содржините и активностите кои се реализираат во паралелката.

- Доколку видот и степенот на попреченост е многу сериозен, наставникот пристапува кон изготвување на интересен индивидуален образовен план во рамките на адаптираните наставни програми (при изготвувањето на индивидуален образовен план наставникот може да користи наставни содржини и цели и од наставните програми од претходните учебни години). Кога наставникот во индивидуален образовен план користи наставни содржини и цели и од наставните програми од претходните учебни години, треба да ги наведе одделението, содржините, како и целта на нивното повторно обработување.

3. ДИДАКТИЧКИ ПРЕПОРАКИ

Програмата по музички стимулации и ритмички вежби треба да е во тесна корелација со предметот комуникација. Истата дава можност за интегрирање и со други наставни предмети (македонски јазик и странски јазик, физичко и здравствено образование). Пред изведувањето на наставните содржини треба да се утврди слушниот статус на учениците со цел правилна процена на можностите и способностите на учениците за усвојување на содржините по овој предмет. При реализирање на содржините наставникот треба да го поттикнува и пофалува секој ученик при музичкото изразување и не смее да дозволи да се создаде атмосфера на конкурентност меѓу учениците.

Со оглед на специфичната природа на слушните оштетувања и корелацијата со предметот музички стимулации и ритмички вежби се препорачува изведување вежби за правилна артикулација и правилно дишење пред започнување на изведувањето на планираните содржини. Ритмичките стимулации (движињето и играта) влијаат врз развојот на говорот кај глувите ученици. Говорниот апарат треба да е подготвен ритмички да функционира, а слушниот да ги користи остатоците од слухот стимулиран со ритмичките вежби.

Одредени цели и активности (пеене, слушање музика) се однесуваат на учениците со оштетен слух кои имаат одредени слушни остатоци. Кај учениците со практичен губиток на слухот очекувањата се поинакви. Тие треба да бидат насочени кон правилна артикулација, односно правилен изговор на гласовите, совладување на вежбите за ритам и темпо, запознавање со основите на основната музичка писменост, основите на музичките форми, богатење на вокабуларот со нови поими, запознавање со живото и делото на познати композитори итн. Потребна е индивидуална и индивидуализирана настава по овој предмет.

Ритмичките стимулации (движињето и играта) влијаат врз развојот на говорот кај глувите ученици. Говорниот апарат треба да е подготвен ритмички да функционира, а слушниот да ги користи остатоците од слухот стимулиран со ритмичките вежби. Во однос на употребата на музички инструменти најсоодветно е да се употребуваат инструменти кои даваат силни вибрации (ударни инструменти) со цел учениците со слушни оштетувања тактилно да го перципираат ритмот и да изведуваат адекватни движења на телото согласно со дадениот ритам.

Реализацијата на наставните содржини се изведува со употреба на методата на тотална комуникација и сите нови усвоени зборови, односно поими треба да се запишуваат. Од учениците треба да се поставуваат барања, секој ново-усвоен збор или поим да се употреби во различни и нови контекстни ситуации.

Наставни средства:

- аудио-визуелни средства (ТВ, ДВД- плеер, видеоплеер, компјутер);
- детски музички инструменти;
- дидактички средства и материјали;
- визуелни средства (слики, фотографии, апликации и сл.);
- Интернет, образовни софтвери.

4. ОЦЕНУВАЊЕ НА ПОСТИГАЊАТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Во текот на наставата редовно се следат и вреднуваат постигањата на учениците, се прибираат показатели за нивните активности, мотивираноста за музичко изразување, ангажираноста на учениците, посветеноста во работата, како и тимската работа. При следењето на постигањата на учениците, наставникот треба особено да внимава на индивидуалниот пристап во постигањата на секое дете. На крајот на наставната година учениците се оценуваат бројчано.

5. ПРОСТОРНИ УСЛОВИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

Програмата во однос на просторните услови се темели на Нормативот за простор, опрема и наставни средства за деветгодишното основно училиште донесен од страна на министерот за образование и наука со решение бр. 07-1830/1 од 28.02.2008 година.

6. НОРМАТИВ ЗА НАСТАВЕН КАДАР

Воспитно-образовната работа во VIII одделение во деветгодишното основно образование може да ја изведува лице кое завршило:

- факултет за музичка уметност – оддел за музичка теорија и педагогија;
- факултет за музичка уметност – други оддели со стекната педагошко-методска доквалификација на ФМУ
- дополнителна дефектолошка дообразба;
- Филозофски факултет – Институт за дефектологија, дипломиран дефектолог;
- дефектолошки факултет, дипломиран дефектолог.

Потпис и датум на утврдување на наставната програма

Адаптираната наставната програма по музичко образование за VIII одделение на деветгодишното основно образование за учениците со **оштетен слух** во посебните училишта и посебните паралелки во основните училишта, врз основа на утврдената соодветна Наставна програма за деветгодишно основно образование, на предлог на Бирото за развој на образованието, ја утврди

Бр. 11-15578/1
29.09.2014 година

Министер

Abdilaqim Ademi

Изготвил: работна група, координатор м-р Анкица Витанова
Контролирал: Трајче Ѓорѓиевски, раководител на одделение
Одобрил: м-р Митко Чешларов, раководител на сектор